

VEILIGHEID VOOROP

JAARVERSLAG 2018 | 24 mei 2019

INHOUD

1. Stichting Veiligheid Voorop

2. Resultaten

a. Aansluitgraad

b. Veiligheidsprestaties

c. Betrokken Leiderschap

d. Excellente veiligheid beheersystemen

e. Regionale Veiligheidsnetwerken

f. Veiligheid in de keten

3. Safety Deals

4. Veiligheidsdag 2018

5. Hier zijn we trots op!

6. Veiligheid als verbindende norm

2

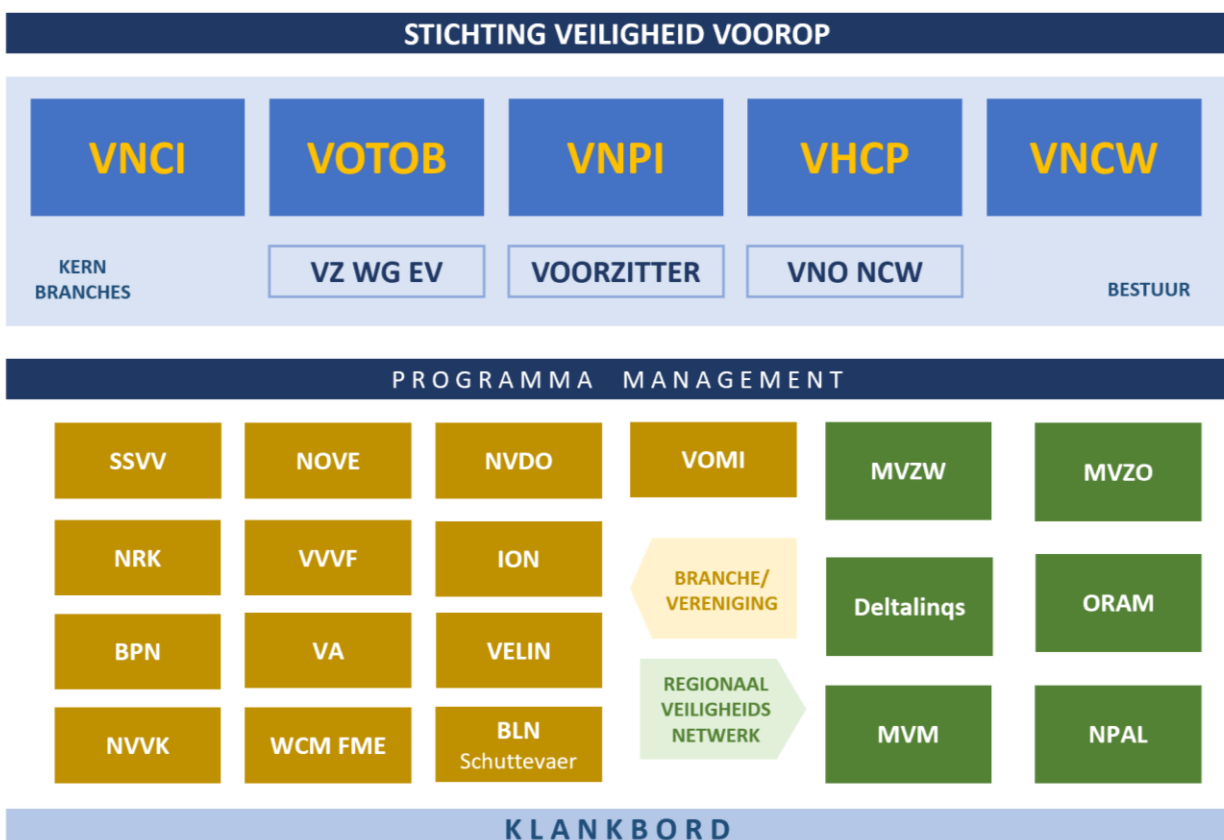
1. Stichting Veiligheid Voorop

Sinds januari 2018 is de Stichting Veiligheid Voorop hét uitvoerend orgaan van het gelijknamige programma. Het is een gemeenschappelijk initiatief waarin via 18 branches en 6 regionale veiligheidsnetwerken ruim 90% van alle (petro)chemische BRZO bedrijven concreet en actief samen werken aan een veiligere sector. Het programma kent 4 dragende pijlers die richtinggevend zijn voor de koers van de activiteiten. Betrokken **leiderschap** als basis voor een duurzame veiligheidscultuur; excellente **veiligheidsbeheersystemen** voor een verantwoord veiligheidsbeleid; het veilig samenwerken in de **keten**. Al die principes worden via de branches maar vooral ook in de **regionale veiligheid netwerken** dagelijks geconcretiseerd. In dit verslag de resultaten van de gemeenschappelijke inspanningen van 2018.

Structuur en organisatie

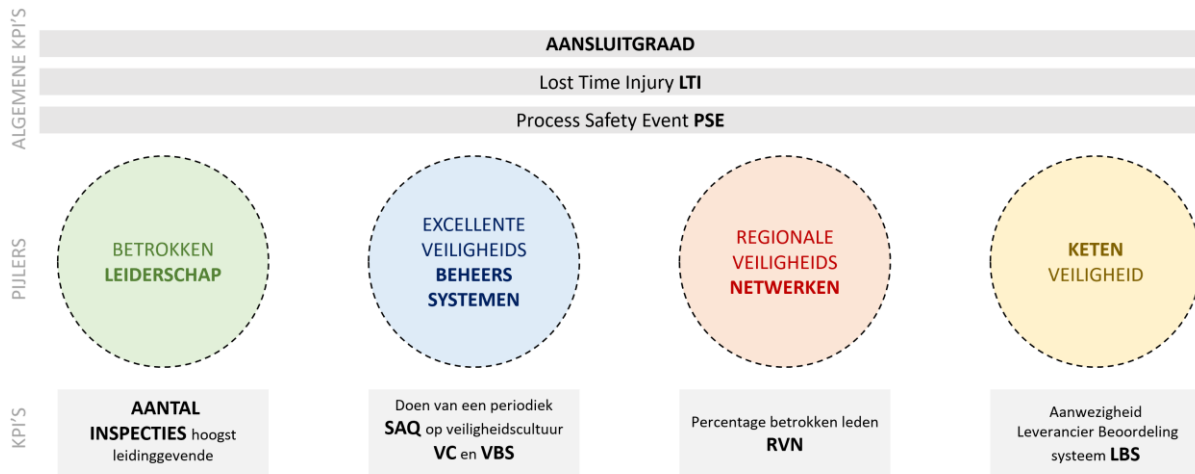
Het doel van Veiligheid Voorop is dat alle aangesloten bedrijven een veiligheidscultuur bereiken die voortdurend alert is op verdere verbetering van de veiligheidsprestaties en die verder gaat dan het naleven van wet- en regelgeving. Het programma bestaat sinds 2011 en de sector heeft de activiteiten in 2018 in een zelfstandige stichting ondergebracht. 5 kernbranches vormen het bestuur en 13 gerelateerde branches zijn aangesloten. Samen met de 6 regionale veiligheidsnetwerken vertegenwoordigen zij 93% van alle BRZO bedrijven in de (petro)chemische sector (302 leden). De governance structuur van het programma is in bijgaand overzicht weergegeven waarbij de leden als klankbord de programmaraad voor het bestuur en programmamanagement vormen.

3

4 pijlers

Veiligheid Voorop beoogt de veiligheidscultuur te versterken en de veiligheidsprestaties continue te verbeteren bij de BRZO bedrijven in de chemieketen: raffinage, (petro)chemie, op- en overslag en afvalverwerking. Om deze verbetering te realiseren wordt jaarlijks een actieplan vastgesteld gebaseerd op de vier pijlers. 1. **Betrokken Leiderschap**. 2. **Excellente Veiligheid Beheersystemen**, 3. **Regionale Veiligheidsnetwerken** en 4. **Veiligheid in de keten**.

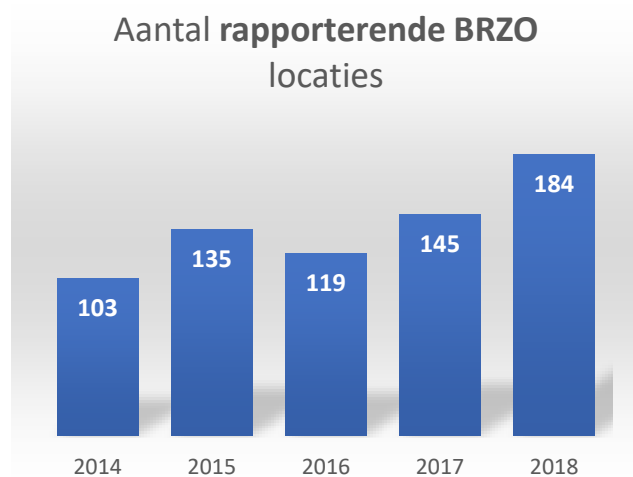

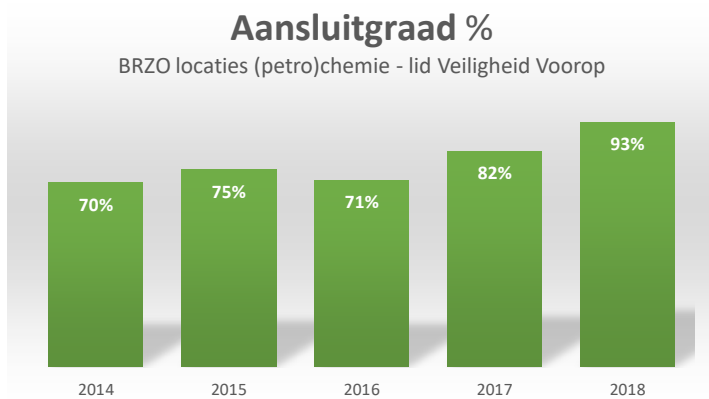
4

Op deze vier thema's heeft Veiligheid Voorop indicatoren (zogenaamde Kwaliteit Prestatie Indicatoren KPI's) benoemd die jaarlijks gemeten en uitgevraagd worden zodat mogelijke trends en ontwikkelingen waarneembaar zijn.

2. Resultaten

Alle aangesloten leden worden jaarlijks verzocht cijfers aan te leveren om inzicht te krijgen in het collectief functioneren van de sector. Het aantal rapporterende bedrijven neemt door de jaren heen toe. Dit jaar zijn de resultaten gebaseerd op de cijfers van 184 rapporterende bedrijven. Dat is ruim een kwart meer dan in 2017.

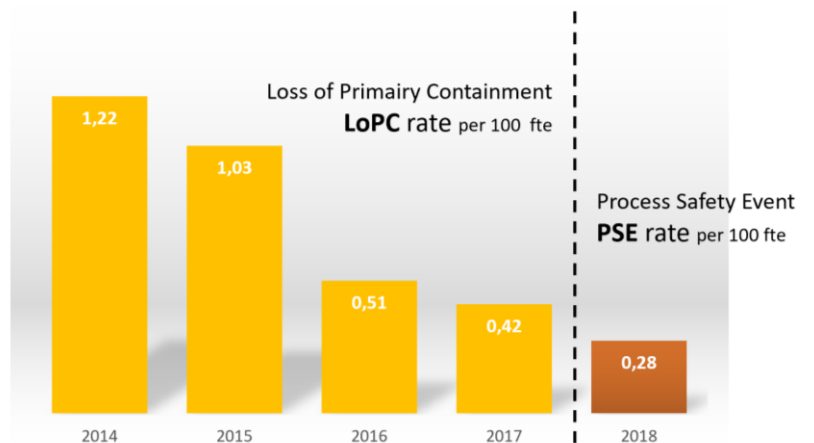
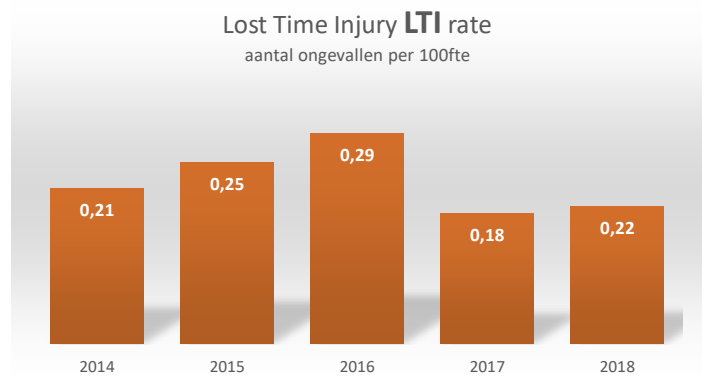
Aansluitgraad

Nederland kent in het totaal 401 BRZO locaties¹ waarvan 323 met een (petro)chemische kwalificatie. Van die 323 locaties zijn 302 lid van Veiligheid Voorop. Dat betekent een aansluitgraad van 93%. Bedrijven zijn bij voorkeur aangesloten bij een branche of regionaal veiligheid netwerk.

Veiligheidsprestaties

Veiligheid Voorop sluit voor internationale vergelijking aan bij de alom gehanteerde KPI's voor veiligheidsprestaties. De LTI en de PSE rate – ongevallen en spills per 100 fte (200.000 gewerkte uren). De LTI ratio is nagenoeg gelijk gebleven.

Het aantal spills wordt vanaf dit jaar uitgedrukt in Process Safety Event (PSE). Tot vorig jaar werd deze grootheid uitgedrukt in Loss of Primary Containment (LoPC). In beide gevallen baseert het programma zich op de definitie van de CEFIC guideline². Internationaal zijn de criteria medio 2016 aangescherpt en internationaal geharmoniseerd. Deze aanpassing zal mede reden zijn voor de daling van de ratio.

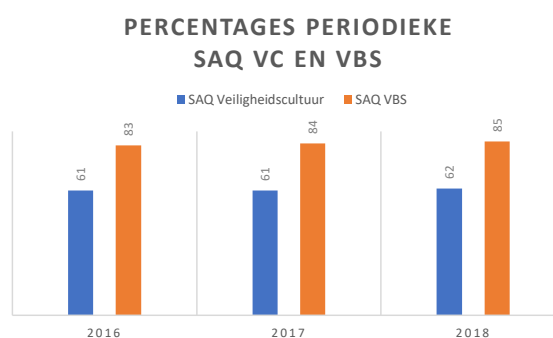

¹ Er zijn meer BRZO locaties dan bedrijven. Een bedrijf kan meerdere locaties hebben. Locaties zijn afzonderlijk opgenomen in de bedrijvenlijst op website BRZO+.

² CEFIC *European Chemical Industry Council*: richtlijn aangepast conform de internationale ICCA criteria, waardoor de 'Europese (CEFIC) en Amerikaanse API' definities in lijn met elkaar zijn.

Betrokken leiderschap

Om inzicht te krijgen in de betrokkenheid van het leidinggevend management wordt gekeken naar het aantal aantoonbare inspecties door de betreffend hoogst operationeel leidinggevende van de BRZO locatie. Het aantal inspecties is aanzienlijk gestegen het afgelopen jaar. Van belang is te weten hoe en op wat voor manier zo'n inspectie georganiseerd en gehouden wordt. Met andere woorden waaruit dan precies die betrokkenheid blijkt. In 2019 zullen die richtlijnen dienen als basis voor een inhoudelijke dialoog tussen de betreffend leidinggevend en/of (plant)managers om specifiek te duiden hoe zij die betrokkenheid invulling geven.

6

Excellente veiligheid beheerssysteem (VBS)

BRZO-bedrijven zijn wettelijk verplicht om een veiligheidsbeheerssysteem (VBS) te hebben. Het eigen veiligheidsbeheerssysteem te beheren en regelmatig onderwerpen aan een onderhoudscheck is inherent aan het goed functioneren ervan. Het aantal bedrijven dat dit doet is stabiel (oranje balk in afbeelding hierboven). Het betreft hier overigens een vrijwillige toets die naast de plan-do-check-act procedure plaatsvindt en inherent onderdeel is van het systeem.

Daarnaast wordt gevraagd welke bedrijven periodiek³ een Self Assessment Questionnaire (SAQ)⁴ uitvoeren (blauwe balk). Een indicatie voor de mate van inspanningen van de organisatie op het gebied van veiligheidscultuur. Ook dit percentage is nagenoeg gelijk gebleven en dat is wel opmerkelijk gezien de groeiende aandacht die er is voor veiligheidscultuur. Nu is het meten van cultuur niet onomstreden en zal er dit jaar ook gekeken worden naar een manier waarop het 'inzichtelijk' maken van een veiligheidscultuur ten behoeve van de onderlinge vergelijkbaarheid verbeterd kan worden. Dit jaar komt er een modificatie op de bestaande SAQ die toegankelijker en een stuk gebruiksvriendelijker is waardoor toepassing gestimuleerd wordt.

³ Periodiek in deze context: minimaal 1 keer in de 3 jaar.

⁴ Zelfbeoordeling van veiligheidscultuur conform de SAQ Veiligheid Voorlop of een vergelijkbare beoordeling zoals Safety Maturity Tool (SMT), Hearts and Minds of een eigen corporate systeem.

Regionale Veiligheid Netwerken

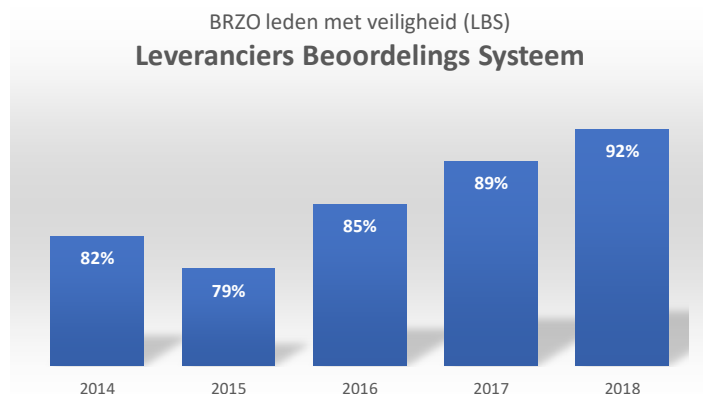
Voor het bereiken van een hoger veiligheidsniveau binnen de industrie is het uitwisselen van kennis en best practices en het leren van (bijna) incidenten van groot belang. Dat betekent dat het onderlinge contact in de regio gefaciliteerd moet worden. De branche is van belang op landelijk niveau en als het gaat om algemene branche gerelateerde aspecten, maar als het gaat om de praktische toepassing en de alledaagse uitvoering is regionale cq lokale uitwisseling van ervaring functioneler en effectiever. De samenwerking tussen branche en RVN heeft in dat opzicht een meerwaarde die de veiligheid ten goede komt. De stichting heeft daarom ook afgesproken dat alle leden die lid zijn van een VV branche of RVN óók lid zijn van Veiligheid Voorop.

Uitdaging is optimaal van elkaar te leren en met elkaar samen te werken met aandacht voor het regionale karakter en behoud met de effectiviteit van die aanpak. Door de regionale veiligheidsnetwerken zijn tientallen bijeenkomsten georganiseerd voor de aangesloten BRZO bedrijven en hun ketenpartners, zoals contractors, gericht op kennis uitwisseling en kennisdeling. Bij deze bijeenkomsten is sprake geweest van een grote diversiteit aan werkvormen, zoals workshops, discussiesessie, werkbezoeken. Thema's die aan de orde kwamen: implementatie van PGS richtlijnen, leiderschap, transparantie en risico communicatie, leren van incidenten, veilig werken in besloten ruimten, hoe om te gaan met (potentiele) zorgstoffen en in gesprek met de overheid.

De netwerken zijn per regio verschillend georganiseerd en dat vraagt met name in de uitvoering goede onderlinge afstemming en heldere communicatie. Veel effort is gestoken in de gemeenschappelijke Safety Deal: Betrokken Leiderschap **BRZO Top management**. Dat is een nieuwe en innovatieve opleiding voor (toekomstige) site- en plant managers van BRZO locaties waarin integraal aandacht besteed wordt aan hoe betrokkenleiderschap toegepast kan worden om een hoog veiligheidsniveau te bereiken en behouden, in de (veiligheids)praktijk van alledag. Alle inspanningen hebben inmiddels geleid tot de toekenning van de subsidie en in 2019/20 worden onder regie van de samenwerkende RVN 2 pilots uitgevoerd. Dit is het zogenaamde deel 1 van het **BRZO Rijbewijs** dat naast Betrokken Leiderschap ook nog een deel 2 *Operationele Veiligheid* (proces technische kennis voor het werken met gevaarlijke stoffen) en deel 3 *Wet- en regelgeving* (voldoen aan verwachtingen externe stakeholders) kent. Het Rijbewijs wordt in 2019 verder ontwikkeld.

Veiligheid in de keten

Je bent zo veilig als de zwakste schakel van de keten. Als we ernaar streven de veiligste (petro)chemische sector te zijn dan is het nodig collectief onze verantwoordelijkheid te nemen en te organiseren. Een van de manieren om onderling de veiligheid in beeld te brengen is een zogenaamd Leveranciers Beoordelingssysteem. Inmiddels heeft 92% een toepassing die als dusdanig gekwalificeerd kan worden.

Veiligheidscoalitie 2018

Dit is een bijzondere waardering voor bedrijven of samenwerkingsverbanden die gemeenschappelijk hebben bijgedragen aan, of werken aan een collectief veiliger (petro)chemische sector. Op 11 april is de eerste verkiezing geweest met drie waardige finalisten en is HSElife verkozen tot Veiligheidscoalitie van het Jaar 2018. HSElife ziet het als haar taak een dalende trend in te zetten van het aantal incidenten dat jaarlijks plaatsvindt in de olie- en gasindustrie. De HSElife coalitie werd op geringe afstand gevolgd door de andere finalisten: de RDM Training Plant en de coalitie van Vopak, Verwater en Sam Safety.

3. Safety Deals

Het ministerie Infrastructuur en Waterstaat stelt sinds 2017 jaarlijks een bedrag ter beschikking waarmee ze initiatieven ondersteunt van samenwerkingsverbanden en brancheorganisaties die voldoende bijdragen aan blijvende versterking van de omgevingsveiligheid in Nederland. Dit ten aanzien van industriële activiteiten met gevaarlijke stoffen of risicovolle processen.

Deze *Subsidie ter Versterking van de Omgevingsveiligheid (SVO)* staat, in toegekende vorm, beter bekend als Safety Deal. In 2018 heeft de Stichting Veiligheid Voorop uitvoering gegeven aan...

1. **Het leren van incidenten** (VNCI en RVN) met als doel het aantal incidenten zoveel mogelijk te reduceren. Hiervoor is het van belang om (continu) te leren van de betreffende incidenten, bijna-ongevallen (near misses) en onveilige situaties. Onderdeel van het traject is het leerproces verkennen en optimaliseren door onder andere de gesignaleerde barrières zoals de 'risico-regelreflex' en de 'transparantieparadox' weg te nemen.
2. **Samen veilig werken in de keten** (VOTOB en VOMI) In 2016 en in 2018 zijn er metingen geweest, waarbij de veiligheidsbeleving van de medewerkers van zowel de tankopslagbedrijven als de contractors in kaart werden gebracht. Tussen beide metingen in zijn er verschillende initiatieven georganiseerd om de samenwerking te verbeteren.
3. **Masterclass Veiligheid Midden** (MVM) gericht op de versterking en professionalisering van het netwerk in de regio Midden Nederland. Voor de (toekomstige) leden is in 2018 een inhoudelijk en professioneel programma ontwikkeld en uitgevoerd. Hierdoor zijn meer BRZO bedrijven aangesloten bij MVM en is meer kennis en ervaring gedeeld.

Bovendien een aanvraag ingediend voor:

- ✓ **Veiligheid Voorop:** integraal, verbindend en complementair *vervolgsubsidie voor de Stichting Veiligheid Voorop voor uitvoering van het gelijknamige programma.*
- ✓ **Road to zero** voor zeer gevaarlijke stoffen *validatie van ontwikkelde veiligheidsmaatregelen ten behoeve van de integrale veiligheid specifiek voor procesbaden en SVHC/CMR stoffen die niet door andere systemen ondersteund worden .*
- ✓ **VBS Adapter** *Een uitwisselingsstandaard die de bestaande variantie in systemen respecteert en de betreffende 'uitkomsten' vertaalt naar een algemene standaard die gerelateerd is aan alle duidingscriteria en interpretatieschema's.*

4. Veiligheidsdag 2018

De jaarlijkse **Veiligheidsdag** stond dit jaar in het teken van het zien. Of liever gezegd: in het teken van het 'niet zien'. *Welke gevaren zien we niet? Wie zegt me wat ik niet zie? Hoe zeg ik iemand wat hij/zij niet ziet? Hoe weet ik wat jij niet ziet? Welke zaken kunnen we simpelweg niet zien omdat ons gezichtsvermogen te beperkt is...?* De psychiater Damiaan Denys en de illusionist Victor Mids hebben de deelnemers onder leiding van de blinde Joost Rigter meegenomen in een onbekende duisternis waarin het samenwerken en het vertrouwen op elkaar een opvallende uitweg bleek die eenieder op zijn of haar manier heeft ervaren. Vervolgens waren er op allerlei aanpalende gebieden workshops die het thema vanuit een opvallend of onverwacht perspectief belichtten. Stientje van Veldhoven kwam langs om te vertellen wat zij 'ziet', maar vooral ook zou willen zien in de toekomst. Dit alles vond heel toepasselijk plaats in het Shell Technology Center in Amsterdam waar de door hen opmerkelijke uitvinding werd gepresenteerd namelijk de SENSABOT. Een robot die wordt ingezet in onbemande en moeilijk bereikbare olie- en gasinstallaties en is ontwikkeld om zes maanden lang autonoom zonder onderhoud te kunnen opereren. Medewerkers kunnen de robot gebruiken als hun ogen en oren op de grond, wat hen in staat stelt op afstand apparatuur te controleren, sneller te reageren op alarmmeldingen en nauwkeurige informatie te verzamelen.

5. Hier zijn we trots op!

Naast alle genoemde resultaten die over de hele lijn een positieve ontwikkeling laten zien is de grootste verdienste van het netwerk zelf. Organisaties en bedrijven die elkaar zoeken en vinden in de gemeenschappelijke ambitie de (petro)chemische sector in Nederland duurzaam veilig te maken. Steeds vaker worden initiatieven ontplooid die over de schijnbare grenzen heen reiken. Zo worden toepassingen omgevormd of aangepast voor net niet BRZO bedrijven; contractors betrokken bij de opzet en uitvoering van plannen en de overheid wordt steeds meer gezien als partner in de realisatie van collectieve missie. Een greep uit de activiteiten uit 2018 om trots op te zijn...

- ✓ Ontwikkeling handreiking voor een praktisch toepasbare **Process Safety Management Aanpak** (PSMA) gericht op de 'mkb-chemiebedrijven'.
- ✓ De **Safety Maturity Tool** (VOTOB) bestaat 5 jaar. Tankopslag 5 jaar langs de meetlat. In een bijzondere jubileumbijeenkomst is uitvoering stilgestaan bij deze mijlpaal.
- ✓ Organisatie van het tweede **innovatiesymposium** van de MCZW. Voor deze bijeenkomst is de samenwerking gezocht met regionale partijen (zoals het Kennis- en Informatiecentrum Maintenance Proces Industrie en het Havenbedrijf) én landelijke partijen als de VNCI. Het werd daardoor een breed symposium '**Behind the scenes**' over innovatie en veiligheid dat veel partijen met elkaar in verbinding bracht, maar dat ook deelnemers vanuit uiteenlopende achtergrond inspiratie gaf over toepassing van innovaties op het vlak van veiligheid.
- ✓ **Digital Safety Passport** (DSP) koppelt identiteit en informatie omtrent competentie en opleiding onlosmakelijk aan de persoon door middel van een digitale smartcard die standaard is verrijkt met biometrie. Het Digital Safety Passport geeft bedrijven een betrouwbaar antwoord op de vraag of iemand daadwerkelijk de persoon is die hij zegt te zijn en dat hij de skills heeft die hij zegt te hebben. RVN helpt bij de realisatie van de implementatiedoelstellingen.

- ✓ Het wereldwijde **Responsible Care-programma** (VNCI) is de concretisering van een collectieve ambitie een bijdrage te leveren aan een duurzamere samenleving. De resultaten worden online beschikbaar gesteld. Onderdeel hiervan is de benchmarkanalyse op het gebied van arbeidsongevallen en spills; maar ook goede praktijken op het gebied van veiligheid en duurzaamheid zijn opgenomen.
- ✓ Voor het bereiken en behouden van een hoog veiligheidsniveau is de rol van de leider bepalend. Betrokken leiderschap is een absolute voorwaarde. Het **BRZO TOP Management** geeft hier gedeeltelijk invulling aan. Eind november 2018 werd de subsidie toegekend. Een langdurig ontwikkelproces en co-creatie tussen 6 RVN's samen met VV werd daarmee concreet en succesvol afgerond. In 2019 en 2020 zal de reeds gestarte implementatie plaats vinden.
- ✓ Structurele samenwerking tussen de stichting en NVDO op het gebied van externe communicatie. In iedere uitgave van het Vakblad voor Assetmanagement (**VAM**) wordt 1 pagina ter beschikking gesteld om aandacht te geven aan een gerelateerd onderwerp vanuit het veiligheidsperspectief.
- ✓ In 2018 is een inspirerende werkpraktijk uitgebracht op het gebied van het gebruik van werkvergunningen. De **uniforme werkvergunningprocedure** bevat aanbevelingen voor werkwijze en randvoorwaarden binnen de bedrijven, die een afstemming op de specifieke bedrijfsorganisatie en integratie in de bedrijfsprocessen mogelijk maakt. Deze vernieuwde procedure is opgesteld in een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de olie- en gasindustrie, de petrochemische industrie, op- en overslagbedrijven van chemische producten en van aannemers die werken voor deze industrieën.
- ✓ Om transparant te maken wat de (petro)chemische doet op het gebied van veiligheid heeft de Koninklijke VNCI een speciale **infographic** ontwikkeld. Deze toont hoe er gewerkt en geleerd wordt in de chemische industrie om de processen en het werk nog veiliger te maken.
- ✓ In de RVN bijeenkomsten is ook regelmatig aandacht voor alcohol- en drugsvrijwerken. Er is een geslaagde workshop 'Alcohol- en Drugsvrij werken' georganiseerd voor HR- en VGM-managers; bovendien voor wachtchefs, unitleiders en voormannen de workshop **Houding en Gedrag voor Leidinggevenden**. *'Steeds weer verrassend om te zien hoe enthousiast deze medewerkers hun kennis en kunde uitwisselen met collega's. Het helpt hen om hun rol als leidinggevende op het gebied van veiligheid meer vorm en inhoud te geven en deelnemers worden zich altijd weer bewust van hun eigen voorbeeldgedrag..'* aldus een organiserend medewerker.

6. Veiligheid als verbindende norm

Veiligheid Voorop is meer dan een stichting of samenwerkingsverband, het is een onuitgesproken norm die de sector tot standaard verheven heeft. Het is niet langer de vraag of veiligheid voorop staat maar hoe. De samenwerking is dan ook voornamelijk gericht op de manier waarop we die veiligheid kunnen organiseren. Communicatie is daarbij de eerste en grootste uitdaging. Het collectief leren gaat alleen als we gemeenschappelijk kunnen profiteren van de wederzijdse en onderlinge inzichten. Voortbordurend op een stabiel netwerk dat verbonden wordt door een gemeenschappelijk streven de veiligste (petro)chemische sector ter wereld te zijn, te worden én te blijven. En daar zit de tweede uitdaging: de standaard voor veiligste. Die onuitgesproken norm zal door onszelf gedefinieerd moeten worden. Naast de onderlinge communicatie zal de sector zich uniform moeten gaan uitspreken over hoe dat er dan uit ziet; kwantitatief, maar vooral kwalitatief. De stichting zal zich het komende jaar bijzonder inspannen om de goede praktijken en noemenswaardige initiatieven van de sector zichtbaar te maken. Veiligheid als verbindende norm om gemeenschappelijk te groeien.

Opdracht

Veiligheid Voorop is de ambitie van de (petro)chemische BRZO sector zich collectief te tonen in het streven naar ultieme veiligheid. We hebben in Nederland de lat hoog gelegd door de meest veilige (petro)chemische industrie van de wereld te willen zijn in 2030. Dat betekent eerst en vooral een collectieve uitdaging. Bedrijven, branches en regionale veiligheidsnetwerken, wetenschap én overheid zullende de handen ineen moeten slaan. Veiligheid is geen voorwaarde, maar een uitgangspunt. Het fundament heet onderling vertrouwen. Veiligheid zit 'm niet in de cijfers maar in de context waarin die cijfers geproduceerd en geïnterpreteerd worden. Veiligheid Voorop faciliteert die context en voorziet in de voorwaardelijke dialoog die daarvoor nodig is. Het instrumentarium waar collectief dagelijks aan gebouwd en gewerkt wordt is daar het concrete bewijs van. Komend jaar zetten we gezamenlijk in op...

- ✘ Het zogenaamde **BRZO Rijbewijs**. Naast een proeve van bekwaamheid een toets van en voor de hoogste plant- en sitemanagers die op basis van eigen behoefte met behulp van concrete ervaringen zal worden samengesteld;
- ✘ Het vak of thema 'veiligheid' zal op MBO, HBO en WO niveau geëvalueerd worden en zoveel mogelijk op basis van **integrale leerlijnen** georganiseerd worden;
- ✘ Onderlinge vergelijking wordt inzichtelijker gemaakt door de ontwikkeling van een **VBS 'Safety' Adapter**;
- ✘ Stimuleren van zelfreflectie door de modificatie van de **Self Assessment Questionnaire**;
- ✘ Verkenning naar de mogelijkheid het zelfreinigend vermogen van de sector te verhogen door de inrichting van een 'vertrouwensfunctie' waarin misstanden kunnen worden gemeld;
- ✘ Instellen van een sector brede **Safety Award** waarin verschillende categorieën de beste en meest effectieve initiatieven gewaardeerd en beloond worden...

Concrete 'bouwstenen' van een steeds veiliger wordende (petro)chemische sector. Waar we samen aan werken!